

Frustrace jako cesta k Bohu

Chceme-li toto téma pochopit, pokusíme se zabývat lidskou osobností Ježíše Krista, jelikož frustrace je jedna z důležitých emocí. Jaké tedy byly Ježíšovy emoce? A byla mezi nimi i frustrace?

1. Srovnání dvou textů, Markova a Matoušova evangelia

Markovo evangelium bylo napsáno kolem roku 70 a sloužilo o zhruba 15 let později jako jedna z předloh evangelia Matoušova.

Mk	Mt
10,46-52	20,29-34
3,5	12,13
6,6	13,58
10,14	19,14
10,21	19,21
14,33	26,37

Matouš eliminuje emoce Markova Ježíšem, ale naopak zdůrazňuje jeho soucit (srov. Oz 11,8; Iz 63,15 atd.)

Markův Ježíš je totiž zobrazen jako trpící Mesiáš, Matoušův Ježíš jako Boží Syn, Kristus a Pán, jako ten, který naplňuje zaslíbení Izraeli. Důvodem těchto rozdílů jsou odlišní adresáti jednotlivých evangelií a jejich konkrétní situace.

Chceme-li hovořit o Ježíšových emocích, musíme se zabývat postavou historického Ježíše, ale ta je nám skrze evangelia dostupná již jen částečně, a to zejména v Markově evangeliu (v ostatních třech je Ježíš již líčen jako Mesiáš – Kristus a Pán, s ohledem na zkušenost povelikonoční církve). Je tedy třeba rozlišovat mezi emocemi historického Ježíše a vlastnostmi a postoji Ježíše Krista, Božího Syna a Mesiáše. Východiskem nám tedy bude Markovo evangelium.

Emoce jsou přirozeným lidským projevem, Ježíš bez emocí by byl nepřirozený a nelidský. Je možné, že někdo Ježíše vnímá právě takto odlidštěného, ale naučíme-li se evangelia číst i s pohledem na Ježíšovy emoce, příběhy neuvěřitelně ožijí (např. Mk 3,1nn; 3,20nn jsou emocemi neuvěřitelně nabitě příběhy).

Je možno rozlišit mezi (a) emocemi výslovně uvedenými a (b) emocemi, jež je možno číst za slovy či mezi řádky.

2. Ježíš lidský, Ježíš Markova evangelia

Emoce, které je možno vyčíst z textu i mezi řádky, jsou hněv, slitování/soucit/lítost, zármutek, údiv, frustrace, něha/láska, hrůza, úzkost. Dvě nejčastější výslovně uvedené emoce jsou hněv a úzkost.

2.1 Hněv výslovně uvedený

Tento bod rozvedeme víc, aby bylo zřejmé, jak se lze na evangelium také dívat. Ostatní body po tomto návodu pojednáme stručně.

Mk 3,5 – hněv je způsoben nemilosrdným srdcem (tvrdostí) přítomných, doprovázen zármutkem; příčinou tvrdosti jsou náboženské konvence (předsudky), skrze které jsou lidé slepí k utrpení člověka

Mk 10,34 – příčinou jsou společenské předsudky učedníků (možná i ty mají náboženskou motivaci).

Ježíšův hněv musel v obou případech být doprovázen frustrací z lidí kolem, kteří jej vůbec nechápou!

Epizoda v **Mk 3,1-6** mj. navazuje na podobnou diskuzi o sobotě v Mk 2,23-28. Zatímco ve 2. kapitole se ještě může jednat o snahu farizeje poučit, ve 3. kapitole jde o zatvrzelost. Ježíše to právem frustruje, hněvá a rmoutí. Jednat zle ve jménu Boha! V Ježíšově hněvu je něco z hněvu starozákonního Hospodina coby reakce na sociální bezpráví, násilí a zpučnost (viz mnozí proroci). Hněv je zde spojen i s odvahou (Ježíš sám proti celé synagoze) a autoritou.

Je tento hněv oprávněný? Ježíš se nehněvá kvůli tomu, že by bylo ubližováno jemu samotnému, ale druhým, a že je převrácen Boží zákon naruby. Je vnitřně svobodný, neboť je zcela spojen s Bohem, viz jeho argumentace ve 2,25 i

3.4. Je zajímavé, že hněv je provázen zármutkem, tedy naznačuje i vztah vůči lidem kolem sebe (snad i své protivníky má rád...).

Ani v **Mk 10,14** se nehnevá kvůli tomu, že by bylo ubližováno jemu samotnému, ale že se ubližuje dětem; neříká „nebraňte rodičům“, nýbrž „nebraňte dětem“. Hněv směřuje vůči učedníkům, omezeným v jejich pohledu na skutečnost, ale možná i vůči společnosti, která se takto na děti dívá.

Závěr obou epizod je stejný: Ježíš se obrací s něhou vůči tomu, vůči kterému se byl nucen rozhněvat. Je zajímavé, že v obou epizodách se objevuje „tvrdost srdce“ (3,5; 10,5), která má za následek utrpení druhého člověka. Ježíš se tedy hněvá, když člověk nedodrží Zákona a působí utrpení druhému. Je to kontrastem vůči tomu, kdo zavírá oči před utrpením druhých, a opakem lhostejnosti, jež je projevem tvrdého srdce, a tedy lhostejnosti, pýchy, bohorovnosti. V centru je vždy Bůh a jeho láska k chudému a trpícímu.

2.2 Hněv skrývající se za slovy nebo jednáním

Mk 1,25 – Ježíš hrozí zlému duchu, protože má v moci nevinného člověka

Mk 8,33 – Ježíš kárá Petra, protože ho chce odvést od jeho poslání

Další příklady: Mk 7,6; 9,19; 11,25... společným jmenovatelem je vždy dobro člověka, důvěra v Boha, horlivost pro kauzu jeho Otce.

2.3 Zármutek/smutek

Zármutek je doprovodný prvek hněvu (ale viz Mk 14,34), někdy uveden výslovně (10,14), někdy je cítit za slovy, zejména po Ježíšových disputacích s farizeji.

2.4 Frustrace

Tu můžeme číst velice často mezi řádky, i když se výslovně o ní v textu nikde nehovoří.

1,45 (malomocný to Ježíšovi pokazil); 2,17 (jak asi Ježíšovi bylo, když slyšel toto mluvení za zády, případně když četl, co si lidé myslí, viz 3,2-3); 2,18 (za otázkou se skrývá výtky, stejně jako ve 2,24); 3,22 (Ježíš křivě obviňován, nepochopen); 3,31n (Ježíš nepochopen vlastní rodinou; ve 3,21 se říká, že se jeho rodina domnívá, že se Ježíš pomátí); 4,13 (frustrace z nepochopení učedníků); 6,1 (frustrace v Nazaretu); 8,12 (frustrace z lidí); 14,37; 9,33; 10,42 (frustrace z nejbližších)

Ježíšovo řešení: v epizodě v Getsemanech okno do Ježíšovy duše (14,36) – to, co dříve nebylo tak zřejmé. Ježíš nikomu nic nevyčítá, srov. celý text Mk 14,32-42.

3. Frustrace jako cesta k Bohu

Jsme-li frustrováni, buď můžeme hořkost situace odmítnout, tzn., že ji vždy přeneseme na někoho jiného. Jsme-li frustrováni, v Bohu a s Kristem, umíme-li ji takto zpracovat a protrpět, stane se prostředkem k hlubšímu sjednocování s Bohem, budeme na stejné vlně s Ježíšem.